

**ЦИТОЛОГІЧНА КАРТИНА ВАГІНАЛЬНИХ МАЗКІВ-ВІДБИТКІВ
ОСНОВНИХ СВИНОМАТОК ПРИ ФОЛІКУЛЯРНИХ
І ЛЮТЕЇНОВИХ КІСТАХ ЯЄЧНИКІВ**

Гребеник Н. П., асп., Харенко М.І., д-р вет. наук, проф.

Сумський національний аграрний університет

У статті представлено вивчення цитологічної картини мазків-відбитків, відібраних від основних свиноматок з фолікулярними і лютеїновими кістами. У результаті роботи можна зробити висновок, що в мазках відібраних від тварин з кістами спостерігали зміни клітинного складу зі збільшенням кількості без'ядерних, великих ядерних, деформованих та двоядерних клітин і зменшенням малих та середніх ядерних клітин порівняно з клінічно здоровими тваринами.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Підвищення відтворювальної здатності сільськогосподарських тварин – актуальна проблема тваринництва України [7]. За останнє десятиріччя поголів'я свиней в Україні різко знизлося, а відповідно й виробництво свинини. Тому, основне завдання програми розвитку свинарства на державному рівні до 2010 року, є запобігання зменшенню поголів'я свиней і збільшення їх продуктивності [8].

При наявності патологічних процесів в органах статеві системи свиноматок знижуються показники їх запліднення, порушується відтворна функція самок, зростають показники симптоматичної неплідності та загальний відсоток неплідних основних свиноматок в загальній структурі стада [3].

Аналіз існуючих досліджень і публікацій. Однією з причин зниження поголів'я тварин є неплідність. Частою причиною деяких форм неплідності сільськогосподарських тварин є порушення функції яєчників, спричинені розладами з боку гіпоталамо-гіпофізарної системи. Одним з наслідків вказаного порушення є утворення кіст яєчників [3, 5]. За даними Черкасової А.В. (1978) кістозне переродження яєчників спостерігалось у 60,6 % випадків. За повідомленнями Мороза І.Г. (1970) кісти фолікулярного походження у свиноматок діагностували в 63 % випадків, а лютеїнові — в 37%. Ці дані підтверджуються й іншими повідомленнями (Харенко М.І., 1996).

Незважаючи на те, що цій патології присвячена велика кількість досліджень, деякі питання залишаються не вирішеними.

Метою наших досліджень було вивчення клітинного складу вагінальних мазків-відбитків від основних свиноматок з діагнозом — фолікулярні і лютеїнові кісти, та у здорових тварин.

Матеріал і методи. Дослідження проводили у лабораторії кафедри акушерства. Для оцінки картини клітинного складу вагінальних мазків-відбитків відбирали вагінальний слиз за допомогою шпателя або кюретки. Слиз на незжирене скло наносили тонким шаром, висушували та фіксували 96 % спиртом упродовж п'яти хвилин. Після чого мазок висушували. Фарбували мазок за Романовським-Гімзою протягом 25-30 хв, в залежності від зовнішньої температури та активності фарби. При збільшенні мікроскопу в 400 разів, підраховували без'ядерний епітелій,

великі, середні, малі, деформовані та двоядерні епітеліальні клітини. Кількість лейкоцитів у мазку оцінювали в хрестах за схемою: + - в полі зору поодинокі лейкоцити; ++ - в полі зору від 10 до 20 лейкоцитів; +++ - в полі зору від 20 до 40 лейкоцитів; ++++ - майже все поле зору заповнене лейкоцитами.

Результати досліджень наведені в таблиці 1. У мазках-відбитках від клінічно здорових тварин та свиноматок з фолікулярними і лютеїновими кістами, які відбирали після вибракування тварин та попереднього ректального дослідження, спостерігали в полі зору мікроскопа малі, середні, великі, без'ядерні, деформовані та двоядерні клітини.

Таблиця 1 — Цитологічна картина вагінальних мазків-відбитків основних свиноматок при фолікулярних і лютеїнових кістах яєчників

<i>Клітини плоского епітелію вагінального мазка-відбитка</i>	<i>Свиноматки з фолікулярною кістою, n=10</i>	<i>Свиноматки з лютеїновою кістою, n=10</i>	<i>Клінічно здорові тварини (контрольна група, без кіст) n=10</i>
Без'ядерні	11,9±2,09***	12,1±3,51***	1,7±0,28
Великі ядерні	20,1±2,66**	14,7±1,74	10,7±1,88
Середні ядерні	29,2±2,76	31,9±4,38	38,4±5,14
Малі ядерні	20,1±4,09***	25,3±4,92***	50,1±5,32
Деформовані	1,87±0,29	2,0±0,26 *	1,25±0,25
Двоядерні	1,66±0,33	1,6±0,4	1,25±0,25
Лейкоцити	++	++	+

Примітка: *** - p<0,001; ** - p<0,01; * - p<0,05

При дослідженні мазків-відбитків від клінічно здорових тварин ми відмічали, що найбільша кількість припадала на малі та середні ядерні клітини – 50,1±5,32 та 38,4±5,14, відповідно, великі ядерні – 10,7±1,88, без'ядерні – 1,7±0,28, а на частку деформованих та двоядерних клітин припадало 1,25±0,25 та 1,25±0,25 відповідно. При мікроскопічному дослідженні кількість лейкоцитів оцінювали в один хрест (+ – в полі зору поодинокі лейкоцити)

У свиноматок з фолікулярними кістами в мазках-відбитках середніх ядерних клітини нараховували – 29,2±2,76, що у 1,3 рази менше, ніж у групі клінічно здорових тварин: малі – 20,1±4,09, що у 2,5 рази менше, ніж у групі свиноматок без кіст та великі ядерні 20,1±2,66, яких у 1,9 рази більше за клінічно здорові, без'ядерні – 11,9±2,09 у 7 разів більше (P<0,001), ніж в контрольній групі, а на частку деформованих та двоядерних припадало 1,87±0,29 та 1,66±0,33 відповідно, що у 1,5 та 1,3 рази більше, ніж у групі без кіст.

У мазках від свиноматок з лютеїновими кістами середніх ядерних клітин було 31,9±4,38, що у 1,2 рази менше ніж у групі клінічно здорових тварин та 1,1 рази більше, ніж при фолікулярних кістах: малих ядерних – 25,3±4,92, тобто у 2,0 рази менше, ніж у групі свиноматок без кіст та 1,3 рази більше ніж при фолікулярних кістах, великих ядерних – 14,7±1,74, що у 1,4 рази більше, ніж у клінічно здорових тварин, та у 1,4 менше ніж у свиноматок з фолікулярними кістами: без'ядерних –

12,1±3,51 у 7,1 разів більше ($P<0,008$), ніж у клінічно здорових тварин та у один раз більше, ніж у тварин з фолікулярними кістами, деформовані та двоядерні – 2,0±0,26 та 1,6±0,4 відповідно, що у 1,6 та 1,3 рази більше, ніж у контрольній групі, деформованих у 1,1 рази більше, а двоядерних у 1,1 рази менше, ніж при фолікулярних кістах.

Щодо кількості лейкоцитів, то у свиноматок з фолікулярними і лютеїновими кістами їх налічувалося у полі зору до 20. Дану картину оцінювали в два хреста (++) - в полі зору від 10 до 20 лейкоцитів).

Після вивчення цитологічної картини мазків-відбитків, відібраних від основних свиноматок з фолікулярними і лютеїновими кістами, можна зробити висновок, що в мазках відібраних від тварин з кістами спостерігаю зміни клітинного складу із збільшенням кількості без'ядерних, великих ядерних, деформованих та двоядерних клітин і зменшенням малих та середніх ядерних клітин в порівнянні з клінічно здоровими тваринами.

Висновки. 1. У тварин з фолікулярними і лютеїновими кістами кількість малих ядерних клітин нараховується менше 20,1±4,09 та 25,3±4,92, порівняно з контрольною групою свиноматок (клінічно здорові) 50,1±5,32.

2. При фолікулярних і лютеїнових кістах кількість лейкоцитів у полі зору оцінювали в два хреста (++) - від 10 до 20 лейкоцитів).

Перспективи подальших досліджень. У подальшому, на підставі отриманих результатів та проведених біохімічних і гормональних досліджень сироватки крові та кістозної рідини, визначити критерії для своєчасної діагностики цієї патології й ефективного застосування терапевтичних і профілактичних заходів.

Список літератури

1. Михайлов, Н.Н. Профилактика бесплодия и малоплодия свиней. / Н.Н.Михайлов –М.: Колос, 1973. – С. 3. 2. Мороз, И.Г. Бесплодие свиней и его профилактика: Автореф. дисс... доктора вет. наук: 16.907. / И.Г. Мороз – Воронеж, 1970. – С. 38. 3. Рубцова, Л.Ф. Клинико-морфологические изменения у коров при фолликулярных кистах яичников: Автореф. дис...канд. вет. наук: 16.00.07/ Л.Ф. Рубцова – Ленинград, 1973. – 21 с. 4. Харенко, М.І., Черненко, М.В. Біотехнологія розмноження свиней. / М.І. Харенко, М.В. Черненко – К.: «Ветінформ», 1996. – 216 с. 5. Харута, Г.Г. Прогнозування відтворної функції корів./ Г.Г. Харута – Біла Церква, 1999.–93с. 6. Черкасова, А.В., Данилко, Л.М., Пономарєва, М.І., Гладун, Н.П. Болезни свиноматок и хряков-производителей. / А.В.Черкасова, Л.М. Данилко, М.И. Пономарёва, Н.П. Гладун – К.: «Урожай», 1978. – 116 с. 7. Яблонський, В., Любецький, В. Більше уваги організації відтворення тварин / В. Яблонський, В. Любецький // Ветеринарна медицина України.–2002.–№5.–С.32-33. 8. Програма розвитку свинарства в Україні до 2010 року – Київ, 2005. – 23 с.

THE CYTOLOGICAL PICTURE OF VAGINAL STROKE-IMPRINT OF BASIC SOWS AT FOLLICULAR AND LUTEIN CYSTS OF OVARIES

Grebenik N. P., Kharenko M. I.
Sumy National Agrarian University

Study of cytological picture of stroke-imprint, selected from basic sows with follicular and lutein cysts is presented in the paper. As a result of this work it is possible to draw conclusion, that in strokes selected at animals with cysts observed changes of cellular composition with increase of amount of acaryote, large nuclear, deformed and binuclear cells and decrease of small and middle nuclear cells in comparison with clinically healthy animals.